

Sygn. akt II K 324/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kosiński

Protokolant: Bożena Oblńska

w obecności oskarżyciela : ----

po rozpoznaniu dnia 13 grudnia 2018 r. na rozprawie w Legionowie sprawy :

W. Z. , syna K. i A. z d. M. , ur. (...) w N.

oskarżonego o to, że :

w okresie od dnia 31 października 2012 r. do dnia 3 sierpnia 2015 r. oraz od dnia 18 listopada 2015 r. do dnia 12 marca 2018 r. w L., woj. (...) uporczywie uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec syna D. Z., określonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 15 października 2008 r. o sygn. akt III RC 266/07 w kwocie 500 zł miesięcznie, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, narażając tym osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1a k.k.

1. Oskarżonego W. Z. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w i za to na mocy art. 209 § 1a k.k. wymierza mu karę grzywny 100 (sto) stawek dziennych, oznaczając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych;
2. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego W. Z. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sygn. akt II K 324/18

UZASADNIENIE (w trybie art. 424 § 3 k.p.k.)

Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Oskarżony W. Z. stanął pod zarzutem iż w okresie od dnia 31 października 2012 r. do dnia 3 sierpnia 2015 r. oraz od dnia 18 listopada 2015 r. do dnia 12 marca 2018 r. w L., woj. (...) uporczywie uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec syna D. Z., określonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 15 października 2008 r. o sygn. akt III RC 266/07 w kwocie 500 zł miesięcznie, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, narażając tym osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1a k.k. .

W. Z. ma ukończone 50 lata, jest żonaty, ma na utrzymaniu 2 dzieci, jest osobą bezrobotną pozostającą na utrzymaniu żony, na stałe mieszka we W., nie był karany (k. 258), nie był leczony psychiatrycznie ani leczony odwykowo.

Oskarżony W. Z. w postępowaniu przygotowawczym i na rozprawie przed Sądem przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (k. 204 i k. 263). Oskarżony W. Z. wyjaśnił z jakich powodów nie płacił w okresie objęty zarzutem aktu oskarżenia w pełnej wysokości alimentów zszędzonych na rzecz swojego syna D. Z. oraz jaka jest jego sytuacja rodzinna i zdrowotna . Z wyjaśnień oskarżonego W. Z. wynika iż na stałe mieszka we W. z żoną oraz z drugim synem i w związku ze swoimi stanem zdrowia pozostaje na utrzymaniu żony (k. 204 i k. 263) .

Sąd dał w całości wiarę wyjaśnieniom oskarżonego W. Z. zwłaszcza w zakresie jakim przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu . W tym zakresie wyjaśnienia oskarżonego W. Z. są jasne , dokładne i korespondują z całością w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza dokumentów w postaci : wyroku (k. 14-15) , pisma (...) w L. (k. 21, k. 29, k. 33, k. 124, k. 125, k. 198) , pisma (...) w L. (k. 30) , dowodów wpłaty (k. 87-104, k. 126-154) , pisma dotyczące wynajmu lokalu mieszkalnego (k. 155) , dokumentacji medycznej oskarżonego (k. 108-109, k. 156-157) , karty karnej (k.183, k. 258) , oświadczenia (k. 220) , pisma oskarżonego (k. 235, k. 248) i sprzeciwu od wyroku nakazowego (k. 245-246) oraz zeznaniami świadków : D. Z. (k. 114-115 , k. 195-196 i k. 263) i L. O. (k. 13 , k. 32 , k. 118-119) . Należy wskazać iż pokrzywdzony D. Z. ma ukończone 22 lata .

Sąd dał pełną wiarę zeznaniom przesłuchanego w niniejszej sprawie świadków D. Z. i L. O. jako jasnym , dokładnym i korespondującym z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza z wyjaśnieniami oskarżonego W. Z. w zakresie jakim ten przyznała się do popełnienia zarzucanego mu czynu.

Z zeznań świadka D. Z. – syna oskarżonego W. Z. wynika w jakich okresach oskarżony nie płacił w pełnej wysokości zasądzonych alimentów na jego rzecz alimentów . Z zeznań tego świadka wynika również jaka w związku z tym faktem była jego sytuacja majątkowa oraz kiedy ojciec przekazywał na jego rzecz zaległe alimenty i w jakich kwotach . Ponadto świadek D. Z. wskazał iż obecnie studiuje zaocznie na Europejskiej Uczelni Ekonomiczno – Informatycznej w W. , a w okresie od listopada 2016 r. do 01 listopada 2018 r. pracował (k. 114-115 , k. 195-196 i k. 263) .

Z zeznań świadka L. O. – babki pokrzywdzonego D. Z. również wynika w jakich okresach oskarżony W. Z. nie płacił w pełnej wysokości zasądzonych alimentów na rzecz swojego syna D. Z. i jak w związku z tym była jego sytuacja majątkowa . Ponadto z zeznań tego świadka wynika iż to ona była rodziną zastępczą dla D. Z. , podczas gdy jego ojciec oskarżony W. Z. na stałe mieszkał we W. (k. 13 , k. 32 , k. 118-119) .

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów , albowiem dokumenty powyższe zostały sporządzone przez funkcjonariuszy publicznych , nie zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie , a zatem nie mających logicznego powodu , by przedstawiać nieprawdziwy stan rzeczy w dokumentach . Brak jest na tych dokumentach jakichkolwiek śladów podrobienia bądź przerobienia .

Sąd dał ponadto wiarę wszystkim ujawnionym na rozprawie dokumentom. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani nie stoi w sprzeczności z żadnym innym dowodem, a tym samym nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Przepis art. 209 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 31 maja 2017 r.) stanowi , iż karze podlega , kto uchyła się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Natomiast zgodnie z treścią art. 209 § 1a k.k. jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Aktualne brzmienie przepisów art. 209 k.k. nadane zostało ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952). Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy (nr 1193), wprowadzone zmiany „skutkują nowym brzmieniem przepisu, oderwanym od dotychczasowych znamion w postaci «uporczywości» uchyłania się od obowiązku alimentacyjnego i skutku w postaci

«narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych». Znamiona te rodzą wiele kontrowersji zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, nie sprzyjając stabilności judykatów i nie przyczyniając się do pełnej karnoprawnej ochrony osób pokrzywdzonych”. Przedmiotem ochrony są rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk (w:) Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002, z. 3, poz. 43, z glosą Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji.

Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w art. 209 § 1 k.k. wyraża się w uchylaniu się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości ciężącego na sprawcy. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchylania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), bowiem w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. W przepisach art. 209 k.k. zrezygnowano ze znamienia uporczywości uchylania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, które to implikowało problemy interpretacyjne (choć zwykle wskazywano, że znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy: jeden z nich (subiektywny) charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim, drugi zaś element (obiektywny), polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płacenie ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych) - por. uchwała SN z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86). W aktualnym stanie prawnym dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. A zatem np. w sytuacji, gdy na sprawcy ciąży obowiązek alimentacyjny ustalony w wysokości 1500 zł miesięcznie, a wpłaca on jedynie po 500 zł miesięcznie, wówczas po pięciu miesiącach wysokość zaległości będą wynosiły 5000 zł, tak więc znamiona przedmiotowe zostaną zrealizowane (bowiem równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych wynosi 4500 zł). W przypadku opóźnienia zaległego świadczenia innego niż okresowe musi ono wynosić co najmniej 3 miesiące (a zatem widać tu jednak wyraźne nawiązanie do znamienia uporczywości na gruncie sprzed nowelizacji art. 209).

Jak słusznie zauważył SN w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86: „Uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli” (por. również wyrok SN z dnia 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, Prok. i Pr.-wkl. 2001, nr 6, poz. 3 oraz wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 marca 2016 r., II Aka 7/16, LEX nr 2025526). Podobny pogląd wyraził SN w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkl. 1996, nr 11, poz. 4: „W pojęciu „uchyla się” mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba zobowiązana do alimentacji na rzecz innej osoby na mocy ustawy lub orzeczenia sądowego.

Przestępstwo niealimentacji (określone w art. 209 § 1 k.k.) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a k.k. (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (za Marek Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany).

W powyższej sprawie oskarżony W. Z. wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k.. Oskarżony W. Z. w okresie od dnia 31 października 2012 r. do dnia 3 sierpnia 2015 r. oraz od dnia 18 listopada 2015 r. do dnia 12 marca 2018 r. w L., woj. (...) uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec syna D. Z., określonego wyrokiem

Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 15 października 2008 r. o sygn. akt III RC 266/07 w kwocie 500 zł miesięcznie poprzez nie łożenie na jego utrzymanie. Łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. W tym okresie oskarżony W. Z. nie płacił w pełniej wysokości zasądzonych od niego na rzecz syna D. Z. (który obecnie ma 22 lat) alimentów. Działanie oskarżonego W. Z. naraził jego syna D. Z. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Fakt ten wynika wprost z zeznań świadków zeznaniami świadków D. Z. (k. 114-115 , k. 195-196 i k. 263) i L. O. (k. 13 , k. 32 , k. 118-119) . Fakt ten potwierdzają ponadto dowody w postaci : wyroku (k. 14-15) , pisma (...) w L. (k. 21, k. 29, k. 33, k. 124, k. 125, k. 198), pisma (...) w L. (k. 30) , dowodów wpłaty (k. 87-104, k. 126-154) , pisma dotyczące wynajmu lokalu mieszkalnego (k. 155) , dokumentacji medycznej oskarżonego (k. 108-109, k. 156- 157) , oświadczenia (k. 220) , pisma oskarżonego (k. 235, k. 248) i sprzeciwu od wyroku nakazowego (k. 245-246) . Należy wskazać iż oskarżony W. Z. przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (k. 204 i k. 263) .

Należy podnieść iż świetle ustalonej linii orzecznictwa uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi dopiero wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególnie nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Ten negatywny stosunek sprawcy do ciążącego na nim obowiązku musi być wykazany stosownymi dowodami (por. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Orz. Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4), przy czym nie są istotne motywy kształtujące takie nastawienie sprawcy. Jeśli zaś chodzi o obiektywny element uchylania się, to w cytowanej uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r. dotyczącej przestępstw przeciwko rodzinie (VI KZP 13/75) (tak Andrzej Marek Komentarz do art. 209 kodeksu karnego) . W powyższej sprawie te przesłanki niewątpliwie zostały spełnione . Należy wskazać iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony W. Z. miał obiektywną możliwość wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego .

Z tych względów zarówno okoliczności sprawy , jak i wina oskarżonego W. Z. nie budzą wątpliwości .

Wymierzając oskarżonemu W. Z. karę Sąd wziął pod uwagę zarówno okoliczności obciążające jaki i łagodzące.

Niewątpliwą okolicznością obciążającą jest duży stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu przejawiający się w charakterze naruszonego przez oskarżonego dobra jakim jest rodzina i obowiązek opieki.

Za okoliczność łagodzącą w tej sprawie Sąd uznał fakt iż oskarżony W. Z. nie był dotychczas karany (k. 258) .

Orzekając o karze Sąd wymierzył oskarżonemu W. Z. za czyn z art. 209 § 1a k.k. karę grzywny 100 (sto) stawek dziennych, oznaczając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych , która spełnia wymogi zarówno prewencji indywidualnej jak i generalnej, a także odpowiada stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Winna spełnić wobec oskarżonego funkcję wychowawczą i powstrzymać go w przyszłości od popełnienia podobnych czynów. Należy wskazać iż oskarżony W. Z. na stałe mieszka we W. tym samym orzeczenie wobec oskarżonego kary ograniczenia wolności nie było by zasadne. Ponadto stan zdrowia oskarżonego W. Z. utrudniał by wykonanie kary ograniczenia wolności (k. 108 - 109, k. 156 - 157). Należy również wskazać iż pokrzywdzony D. Z. ukończył już 22 lata i w okresie od listopada 2016 roku do 01 listopada 2018 r. studiował zaocznie i jednocześnie pracował (k. 263) .

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i zwolnił oskarżonego W. Z. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych biorąc pod uwagę dochody oskarżonego .

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.